

Sprendinių poveikio vertinimas

Molėtų rajono vandens tiekimo ir
nuotekų tvarkymo infrastruktūros
plėtros specialusis planas

Sprendinių poveikio vertinimas

2008, rugsėjis

UAB COWI Baltic
Inžinerinė konsultacinė
bendrovė
Lukiškių g. 3
LT-01108 Vilnius
Lietuva

Tel +370-5-2107610
Faks +370-5-2124777
www.cowi.lt

Dokumento Nr.
Varianto Nr.
Išleidimo data

Rengė Paulina Budrytė
Tikrino Inga Valuntienė
Albertas Bagdonavičius
Patvirtino

Turinys

1	Įvadas	3
2	Molėtų rajono vandens teikimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano sprendiniai (santrauka)	4
3	Sprendinių poveikio vertinimas	5
3.1	Status quo situacija	5
3.2	Sprendinių poveikis teritorijos vystymo darnai	5
3.3	Sprendinių poveikis ekonominei aplinkai	6
3.4	Sprendinių poveikis socialinei aplinkai	6
3.5	Sprendinių poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui	7
4	Teritorijų planavimo dokumento sprendinių poveikio vertinimo lentelė	9

1 Įvadas

Molėtų rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano sprendinių poveikio vertinimas atliktas remiantis Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. liepos 16 d. nutarimu Nr. 920 (Žin., 1994, Nr. 113-4228). Šioje ataskaitoje pateikiamos specialiojo plano sprendinių poveikio vertinimo išvados.

Teritorijų planavimo dokumento sprendinių poveikio vertinimas – teritorijų planavimo proceso etapas, kurio metu surenkama ir analizuojama informacija, jos pagrindu įvertinamas nustatytais aspektais rengiamo teritorijų planavimo dokumento sprendinių įgyvendinimo galimas teigiamas ir (ar) neigiamas ilgalaikis ir (ar) trumpalaikis poveikis.

Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo tikslas – reglamentuoti teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimą, kad derinančios ir tvirtinančios teritorijų planavimo dokumentų sprendinius institucijos galėtų atsižvelgti į galimas jų įgyvendinimo pasekmes ir tai užtikrintų gerą priimamų sprendimų kokybę.

Sprendinių poveikis vertinamas šiais aspektais:

- poveikis teritorijos vystymo darnai ir (ar) planuojamai veiklos sričiai;
- poveikis ekonominei aplinkai;
- poveikis socialinei aplinkai;
- poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui.

Sprendinių poveikio vertinimo metu minėtais aspektais buvo išanalizuota, esama būklė, *status quo* situacija (kas atsitiktų, jeigu nebūtų įgyvendinami specialiojo plano sprendiniai) ir siūlomų plano sprendinių galimas poveikis.

2 Molėtų rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano sprendiniai (santrauka)

Molėtų rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano tikslai buvo nustatyti viešojo vandens tiekimo teritorijas ir vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros kryptis. Centralizuoto aptarnavimo VVT teritorijos plotas įgyvendinus plano sprendinius sieks 1930 ha. Šiuo metu centralizuotos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugos yra prieinamos 1101 ha Molėtų rajono ploto. Decentralizuoto aptarnavimo VVT teritorijos įgyvendinus plano sprendinius sieks 902 ha. Centralizuotai bus aptarnaujama 51, o decentralizuotu būdu 90 gyvenviečių. Iš viso Molėtų rajone reikia pakloti 116,6 km vandentiekio ir 182,8 km nuotekų tinklų, įrengti 5 vandenvietes, 52 vandens ruošimo įrenginius ir 38 nuotekų valyklas.

3 Sprendinių poveikio vertinimas

Sprendinių poveikis yra vertinamas dviems galimiems scenarijams – specialiojo plano sprendinių įgyvendinimas yra palyginamas su Status quo situacija. Sprendinių poveikis yra aptariamas teritorijos darnai, ekonominei raidai, socialinei ir gamtinei aplinkai.

3.1 Status quo situacija

Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra būtų vykdoma ir tuo atveju jei Molėtų rajono specialiojo plano sprendiniai nebūtų įgyvendinami, nes infrastruktūros plėtra yra inicijuojama įvairių interesų grupių. Tačiau specialiojo plano sprendinių neįgyvendinimo atveju kiltų pavojus, kad infrastruktūros plėtra būtų nepakankamai suderinta su rajono teritorijos urbanistine raida. Tai lemtų tiek neefektyvaus finansinių išteklių naudojimo grėsmę, tiek nepakankamai racionalų gamtinių išteklių naudojimą ir didesnę, nei neišvengiamas, inžinerinių objektų neigiamą poveikį aplinkai. Nebūtų užtikrintas pakankamai sistemingas, esamus ir planuojamus poreikius atitinkantis, infrastruktūros vystymasis ir taip nebūtų sudaromos sąlygos darniam teritorijų vystymui bei nebūtų užtikrintas LR ir ES teisės aktų nuostatų įgyvendinimas. Infrastruktūros plėtra, neįvertinant planuojamų poreikių, neleistų efektyviai panaudoti finansinių išteklių, neužtirtinų perspektyvinių pramonės ir verslo teritorijų aprūpinimo inžinerine infrastruktūra ir tai darytų neigiamą poveikį rajono ekonominei aplinkai. Tinkamos kokybės inžinerinės paslaugos yra svarbios gyvenimo kokybės užtikrinimui, o nereguliuojama infrastruktūros plėtra galėtų užtikrinti ne visų rajono gyventojų aprūpinimą reikiamos kokybės paslaugomis ir tai turėtų neigiamą poveikį rajono socialinei aplinkai. Tik tinkamai planuojama inžinerinės infrastruktūros plėtra užtikrina minimalų neigiamą poveikį gamtinei aplinkai (dirvožemiui, paviršiniams ir požeminiams vandenims, gyvūnijai ir augalijai, kraštovaizdžiui) bei saugomoms gamtos ir kultūros vertybėms.

3.2 Sprendinių poveikis teritorijos vystymo darnai

Vienas iš darnaus Molėtų rajono teritorijos vystymosi faktorių yra aprūpinimo inžinerine infrastruktūra lygis, atsižvelgiant į planuojamus vandentvarkos paslaugų poreikius mieste, gyvenvietėse, kaimuose ir rekreacinėse teritorijose.

Specialiojo plano sprendiniai sudarys ekonomines ir technines sąlygas renovuoti didžiosios rajono teritorijos dalies gyvenviečių vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą, išskirti prioritetas bei rezervuoti teritorijas infrastruktūrai plėtoti. Vandentvarkos infrastruktūra aprūpintos teritorijos taps patrauklesnės gyvenamųjų teritorijų plėtros aspektu, šiose vietose susidarys prielaidos paslaugų sferos plėtotei. Sprendinių įgyvendinimas padės spręsti ir vandens telkinių taršos problemas. Integruoti į šalies bei regiono lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendinius ir strateginių planų prioritetų kryptis, rajono lygmens plano sprendiniai vandentvarkos sektoriuje įgalins įgyvendinti principines Molėtų rajono darnios raidos nuostatas. Todėl specialiojo plano sprendinių įgyvendinimas Molėtų rajone

sudarys sąlygas darniam ir efektyviai planuojamų teritorijų vystymui. Numatomas sprendinių poveikis bus teigiamas ir ilgalaikis.

3.3 Sprendinių poveikis ekonominei aplinkai

Specialiojo plano sprendiniai sudarys sąlygas spartesnei Molėtų rajono ūkio raidai. Teritorijas aprūpinant vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra, bus sukurta palanki investicinė aplinka pramonės ir kitiems verslo subjektams, didės rajono įmonių konkurencingumas, bus steigiamos naujos darbo vietos, didės dirbančiųjų pajamos.

Gyvenamųjų vietovių vandentvarkos infrastruktūra pagerins smulkaus ir vidutinio verslo sąlygas, paspartins įmonių, atitinkančių šiuolaikinius gamybos ir paslaugų reikalavimus, kūrimąsi. Tokiose teritorijose bus investuojamos lėšos į didesnį gyvenviečių ir poilsiaviečių patrauklumą turistams (ypač užsienio), ieškantiems vakarų standartus atitinkančios aptarnavimo infrastruktūros. Savo ruožtu, įmonių mokami mokesčiai padidins valstybės ir savivaldybės biudžeto įplaukas. Vandentvarkos infrastruktūra aprūpintos teritorijos pakels planuojamų vietovių nekilnojamojo turto – žemės sklypų, statinių – rinkos vertę. Dalis sprendinių įgyvendinimui reikalingų lėšų turės būti padengta iš Molėtų rajono savivaldybės biudžeto, tačiau planingas projektų įgyvendinimas suteiks galimybę didelę reikalingų lėšų dalį gauti iš ES struktūrinių fondų ar pasinaudoti kitais finansinės paramos šaltiniais.

Numatomas teigiamas ilgalaikis specialiojo plano sprendinių įgyvendinimo poveikis Molėtų rajono ekonominei aplinkai.

3.4 Sprendinių poveikis socialinei aplinkai

Specialiojo plano sprendiniai sudarys sąlygas kilti Molėtų rajono gyventojų gyvenimo kokybei, nes didės gyvenamųjų pastatų aprūpinimo reikalavimus atitinkančios kokybės geriamuoju vandeniu ir nuotekų šalinimo paslaugomis prieinamumas, patikimumas, gerės paslaugų kokybė ir todėl bus užtikrintos gyventojų higienos, sveikos gyvenamosios aplinkos, komforto reikmės.

Rajono teritoriją aprūpinant inžinerine infrastruktūra, bus sukurta palanki investicinė aplinka naujoms pramonės ir kito verslo įmonėms kurtis, todėl bus steigiamos naujos darbo vietos ir tai prisidės prie rajono gyventojų pragyvenimo lygio kilimo.

Tikėtinas trumpalaikis plano įgyvendinimo neigiamas poveikis mažas pajamas turintiems vartotojams (ypač dėl mokesčių už vandens tvarkymo paslaugas įvedimo kaimų decentralizuoto tiekimo zonose). Reali dalies vartotojų nemokumo už suteiktas paslaugas tikimybė.

Numatomas teigiamas ilgalaikis specialiojo plano sprendinių įgyvendinimo poveikis Molėtų rajono socialinei aplinkai.

3.5 Sprendinių poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui

Specialiojo plano sprendiniai reikšmingą lemiantį poveikį turės paviršinio ir požeminio vandens ištekliams. Moderni vandens išgavimo, paruošimo ir tiekimo bei nuotekų tvarkymo infrastruktūros įranga sumažins avarinių ūmaus vandens telkinių taršos atvejų tikimybę. Dėl komunalinių nuotekų išvalymo iki normatyvų mažėjanti sutelktoji tarša iš gyvenamųjų ir gamybinių teritorijų biogeninėmis medžiagomis silpnins paviršinių telkinių eutrofikacijos procesus. Vandenvalos sprendiniai turės teigiamą ilgalaikį poveikį ne tik išvalytų nuotekų priimtuvų, bet ir viso Molėtų ežeryno, Šventosios ir Žeimenos upių baseinų vandens ekologiškai būklei. Specialiojo plano sprendiniai taip pat yra orientuoti į tausų požeminio vandens išteklių naudojimą bei jo kokybės išsaugojimą. Sutelktosios taršos mažinimas leis įgyvendinti Lietuvos bei ES strateginiuose dokumentuose nustatytus ilgalaikius vandens apsaugos tikslus.

Žemės ištekliams specialiojo plano sprendiniai neturės reikšmingo poveikio, nes vandentvarkos infrastruktūros objektai didžiąja dalimi planuojami kitos (gyvenamosios bei infrastruktūros) tikslinės paskirties žemės teritorijose, kurios tiesiogiai nėra naudojamos žemės ūkio veiklai. Kartu mažės dirvožemio ir gruntinio vandens tarša esamuose namų valdų žemės sklypuose ir iš rekonstruotų vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų.

Vandens ekosistemoms ir biologinei įvairovei specialiojo plano sprendiniai turės ilgalaikį teigiamą poveikį, kadangi mažės ekosistemų (augalijos ir gyvūnijos buveinių) tarša antropogeninėmis medžiagomis.

Kraštovaizdžio ekologiškai pusiausvyrai ir estetinei kokybei specialiojo plano sprendiniai turės ilgalaikę teigiamą įtaką, kadangi siūloma esamos įrangos rekonstrukcija, naujų modernių įrenginių statyba užtikrins minimalų neigiamą poveikį kraštovaizdžio komponentams (dirvožemiui, vandenims, biologinei įvairovei ir natūralių buveinių apsaugai). Dėl planuojamų objektų specifikos (dauguma – požeminiai įrenginiai) ir lokalizacijos gyvenamose teritorijose, šie objektai nesukurs barjerų gyvūnų migracijai ar biotopų sąskaidos.

Didesnių apimtimi infrastruktūros objektų (nuotekų valyklų, ilgų tinklų trasų) statybos teritorijose žemės ištekliams, biologinei įvairovei, kraštovaizdžio estetinei būklei galimas neigiamas trumpalaikis ir lokalus poveikis. Tokio pobūdžio neigiamai poveikiai gali būti mažinami ar išvengiami atliekant planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūras (jei to reikalauja teisės aktai) ar kitas prevencijos priemones. Aplinkos estetinei kokybei galimas trumpalaikis neigiamas poveikis infrastruktūros objektų statybos metu (pažeistos natūralios teritorijos ir pan.) vienareikšmiškai bus kompensuojamas ilgalaikiu tvaraus kraštovaizdžio stabilumo efektu per susijusius gamtos komponentus.

Kultūros paveldo objektams (statiniai, dvarų sodybos ir kt.) specialiojo plano sprendiniai turės ilgalaikį teigiamą poveikį, nes bus sudarytos sąlygos lankytinus objektus aprūpinti vandentvarkos paslaugomis ir parengti viešajam pažinimui bei naudojimui visuomenės reikmėms. Galimas trumpalaikis neigiamas poveikis infrastruktūros objektų statybos metu (aptvertos teritorijos, lankymo apribojimai ir pan.). Tačiau poveikis, išlaikant nustatytus apsaugos reglamentus, nebus reikšmingas saugomoms kultūros vertybėms.

Specialiojo plano sprendinių įgyvendinimas turės apibendrintą ilgalaikį teigiamą poveikį aplinkos komponentams: paviršinių ir požeminių vandenų kokybei, žemės ištekliams, gamtinėms ekosistemoms ir biologinei įvairovei, kraštovaizdžio ekologinei pusiausvyrai ir estetinei kokybei, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams.

4 Teritorijų planavimo dokumento sprendinių poveikio vertinimo lentelė

1.	<p><u>Teritorijų planavimo dokumento organizatorius</u> Molėtų rajono savivaldybės administracijos direktorius Vilniaus g. 44, LT-33140 Molėtai Telefonas: 838354761 Faksas: 838351442 e-paštas: savivaldybe@moletai.lt</p>
2.	<p><u>Teritorijų planavimo dokumento rengėjas</u> UAB „COWI Baltic“ Adresas: Lukiškių g. 3, LT-01108 Vilnius Telefonas: 852107610 Faksas: 8521247 77 e-paštas: inva@cowi.lt</p>
3.	<p><u>Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas</u> Molėtų rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo inžinerinės infrastruktūros plėtros specialusis planas</p>
4.	<p>Ryšys su planuojamai teritorijai galiojančiais teritorijų planavimo dokumentais:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu (Žin., 2002, Nr.110-4852); 2. Molėtų rajono teritorijos bendruoju planu (2008 m.); 3. Molėtų miesto generaliniu planu (1996 m.) 4. Molėtų r. savivaldybės teritorijoje esančių saugomų teritorijų specialiojo planavimo dokumentais; 5. Kitais Nekilnojamojo turto registre Molėtų rajono teritorijoje įregistruotais teritorijų planavimo dokumentais
5.	<p><u>Ryšys su patvirtintais ilgalaikiais ar vidutinės trukmės strateginio planavimo dokumentais</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nacionaline darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-4029); 2. Vandentvarkos ūkio (vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo) plėtros strategija (Žin., 2005, Nr. 8-245, Žin., 2007, Nr. 37-1399); 3. Utenos regiono plėtros planu 2006-2013 metams; 4. Molėtų rajono strateginiu plėtros planu 2004-2010 metams;
6.	<p><u>Status quo situacija</u> Jei Molėtų rajono teritorijoje nebūtų įgyvendinami vandentvarkos specialiojo plano sprendiniai, rajone vyktų nereguluojama infrastruktūros plėtra. Savaiminės raidos atveju nebūtų užtikrintas sistemingas, esamus ir planuojamus vartotojų poreikius atitinkantis infrastruktūros vystymasis, nebūtų sudaromos prielaidos darniam gyvenamųjų vietovių bei visos rajono teritorijos vystymuisi.</p>

7.	<u>Tikslas, kurio siekiama įgyvendinant teritorijų planavimo sprendinius</u> Specialiojo plano sprendiniais siekiama tobulinti ir vystyti Molėtų rajono gyvenamųjų vietovių vartotojų aprūpinimą vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra, gerinti žmonių gyvenimo kokybę, mažinti aplinkos taršą		
8.	<u>Galimo sprendinių poveikio vertinimas (pateikiamas trumpas įvertinimas)</u> Sprendiniai turės teigiamą ilgalaikį poveikį Molėtų rajono gyvenamųjų teritorijų vystymosi darnai, ekonominei, socialinei ir gamtinei aplinkai.		
9.	<u>Vertinimo aspektai</u>	<u>Teigiamas (trumpalaikis, ilgalaikis) poveikis</u>	<u>Neigiamas (trumpalaikis, ilgalaikis) poveikis</u>
	<u>Sprendinio poveikis</u>		
	Teritorijos vystymo darnai	Ilgalaikis. Gyvenviečių teritorijose užtikrinama optimali plėtra, sudaromos palankios sąlygos žmonių gyvenimo kokybei gerinti, mažinant neigiamą poveikį gamtinei aplinkai.	Nenumatomas.
	Ekonominei aplinkai	Ilgalaikis. Plane siūloma prioritetų tvarka ir įgyvendinimo principai sudarys galimybę pasinaudoti ES finansinės paramos šaltiniais. Bus sudarytos prielaidos įvairesnės ūkinės veiklos plėtrai rajono teritorijoje.	Galimas trumpalaikis poveikis, nes dalis plano įgyvendinimui reikalingų lėšų turės būti padengta iš savivaldybės biudžeto.
	Socialinei aplinkai	Ilgalaikis. Gyventojai gaus geros kokybės geriamąjį vandenį bei nuotekų tvarkymo paslaugas. Kils visuomenės sveikatingumo lygis.	Galimas trumpalaikis mažas pajamas turintiems vartotojams dėl mokesčių už paslaugas įvedimo.
	Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui	Ilgalaikis. Plano sprendinių įgyvendinimu sudaroma galimybė pasiekti paviršinių vandens telkinių gerą ekologinę būklę. Sumažės požeminio vandens taršos tikimybė. Planuojami objektai neturės reikšmingo poveikio gamtiniam kraštovaizdžiui, saugomoms kultūros vertybėms.	Trumpalaikis ir lokalus kraštovaizdžio estetinei kokybei objektų statybos metu.